

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційне дослідження Усачова Євгена Ігоровича «Адміністративно-правові засади контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби в сучасних умовах», подане на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Державна кримінально-виконавча служба України посідає провідне місце серед низки правоохоронних інституцій, на яких покладено обов'язок щодо реалізації конституційно закріплених приписів з приводу того, що людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканість та безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. При цьому права й свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Утвердження та забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Проте фактичний стан системи виконання покарання не відповідає проголошеним вимогам і стандартам. Це беззаперечно негативно впливає на стан дотримання прав і свобод людини та громадянина в діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України.

У зв'язку з вищеназваними обставинами нині на порядку денному науки перебуває значний обсяг питань, пов'язаних із підвищенням ефективності здійснення завдань Державної кримінально-виконавчої служби, забезпеченням дотримання під час цього прав і свобод людини та громадянина. Зокрема, одним із найдієвіших засобів на шляху досягнення поставлених цілей є налагодження дієвих механізмів контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби. Тому виникає необхідність визначення сутності та змісту адміністративно-правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України, особливо в сучасних умовах з урахуванням особливостей реформування вказаної сфери суспільних відносин. За таких умов дисертаційне дослідження Усачова Євгена Ігоровича на тему: «Адміністративно-правові засади контролю за

діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби в сучасних умовах» вбачається досить актуальним та своєчасним.

Виходячи із актуальності теми дисертаційного дослідження, автором досить точно і правильно визначено його об'єкт і предмет. Чітко визначено його мету, для успішного досягнення якої було вірно окреслено низку задач.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Надане на рецензування дисертаційне дослідження є однією з перших спроб на узагальненому рівні, з використанням сучасних методів пізнання та урахуванням новітніх досягнень науки адміністративного права виконати комплексне дослідження адміністративно-правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби в сучасних умовах, що дозволило обґрунтувати низку нових концептуальних положень і висновків, надати практичні рекомендації та пропозиції з досліджуваних питань. Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлений досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Загальна структура роботи в цілому є логічною, послідовною, обґрунтованою предметом, метою та завданнями дослідження.

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації склали наукові праці фахівців у галузі філософії, загальної теорії держави і права, теорії управління та адміністративного права, інших галузевих правових наук, в тому числі зарубіжних дослідників. Положення та висновки дисертації ґрунтуються на нормах Конституції України, законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, які визначають правові засади реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань. Позитивним є те, що дисертант звертався також до законодавства зарубіжних держав, досвід яких щодо реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань може бути використано в Україні.

Викладені в дисертації погляди автора на адміністративно-правові засади контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України

в сучасних умовах є достатньо обґрунтовані, зроблені висновки та визначені поняття мають відповідний ступінь наукової новизни. Всебічність зробленого аналізу підтверджується достатньою кількістю використаних автором наукових, інформаційних та правових джерел.

Характеристика змісту роботи. Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. За допомогою чітких визначень понять, класифікацій тощо, автору вдалося досить аргументовано висловити свою думку стосовно наявних на сьогоднішній день дискусійних питань адміністративно-правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби в сучасних умовах.

Загалом, дисертація, яка виконана у формі спеціально підготовленого рукопису, і автореферат, що відображає найбільш суттєві і принципові положення дисертації, становлять цілісне і повністю завершене наукове дослідження із абсолютно чіткими висновками та пропозиціями щодо удосконалення адміністративно-правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби в сучасних умовах.

Наукова новизна одержаних результатів обумовлена, перш за все, комплексним системним підходом автора до з'ясування проблемних питань та особливостей адміністративно-правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби в сучасних умовах.

До найістотніших результатів новизни дослідження можна віднести те що автором вперше сформульовано поняття діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України як об'єкту контролю, під яким запропоновано розуміти закріплені на нормативно-правовому рівні напрямки функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України, обумовлені поставленими перед даним суб'єктом завданнями, на належну реалізацію яких спрямована контрольна діяльність компетентних суб'єктів. Особливої уваги заслуговують висновки дисертанта з приводу того, що діяльність Державної кримінально-виконавчої служби України як об'єкт

контролю може бути представлена як діяльність, що здійснюється таким суб'єктом у цілому, а також як її окремі прояви або ж напрямки, що реалізуються задля забезпечення досягнення спільної мети такої діяльності.

Цікавим є висновок про основні напрямки діяльності Державної кримінально-виконавчої служби як об'єкту контролю. Зокрема, заслуговує уваги пропозиція виокремлювати загальні (реалізація правозастосовних і правоохоронних функцій) та вузькі (узагальнення практики застосування законодавства з питань, що стосуються завдань Державної кримінально-виконавчої служби України, розробка пропозицій, спрямованих на його вдосконалення; керівництво оперативно-службовою та фінансово-господарською діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України; здійснення пробації; безпосереднє виконання кримінальних покарань; охорона, запобігання та припинення дій, що дезорганізують роботу виправних центрів; господарська діяльність; професійно-технічне навчання засуджених; медико-санітарне забезпечення осіб, які утримуються в слідчих ізоляторах та установах виконання покарань) напрямки діяльності Державної кримінально-виконавчої служби як об'єкту контролю.

Здобувачем слушно наголошено, що контроль як діяльність компетентних суб'єктів, у межах якої відбувається спостереження за дотриманням встановлених законодавством правил іншими суб'єктами із правом втручання в їх діяльність, є більш ширшим за нагляд і включає останній у свій склад. Нагляд є різновидом контролю, а точніше формою його здійснення. При цьому значення контролю полягає не тільки в установленні правопорушень під час діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України, а й позитивних аспектів функціонування даної інституції. Внаслідок цього до осіб, які найбільш ефективно здійснюють свою діяльність, можуть застосовуватись заохочення як стимули для таких осіб ще більш ефективно діяти, так і для оточуючих в якості прикладу. Під час контролю також відбувається двосторонній зв'язок між суб'єктом контролю та підконтрольними об'єктами.

Дисертант вдало відмічає, що принципами контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України є закріплені у положеннях законодавчих актів засади, які встановлюють непорушні основи реалізації повноважень суб'єктами контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України як в цілому, так і по окремо взятим напрямкам, внаслідок чого в межах таких суспільних відносин забезпечується дотримання нормативно закріплених правил поведінки таких суб'єктів.

Цікавою є думка автора про шляхи вдосконалення адміністративно-правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України в сучасних умовах з урахуванням зарубіжного досвіду забезпечення контролю у сфері виконання кримінальних покарань.

Окрім перерахованих, автор висловлює низку інших важливих наукових висновків, пропозицій та рекомендацій.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Надаючи загальну позитивну оцінку дисертаційному дослідженню, варто зазначити, що, дисертація не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень.

1. У підрозділі 1.1 дисертантом доволі вдало визначено напрямки діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України як об'єктів контролю з боку компетентних суб'єктів. Однак серед них відсутні будь-які згадки про здійснення Державної кримінально-виконавчої служби України міжнародного співробітництва щодо реалізації державної політики в сфері виконання покарань. Вважаю, що хоча б стислий аналіз даного напрямку діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України як об'єкту контролю позитивно вплинув би на вирішення загального наукового завдання, особливо враховуючи євроінтеграційні процеси, що мають місце в нашій державі.

2. Здійснивши аналіз принципів діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України в підрозділі 1.3, дисертант класифікує такі

принципи на загальноправові, міжгалузеві та галузеві. При цьому в якості галузевих визначає ті, які притаманні будь-якій контрольній діяльності. Вважаємо, що такі принципи слід розглядати як міжгалузеві. У свою чергу, в якості галузевих принципів необхідно розглядати ті, які мають місце виключно в сфері досліджуваних суспільних відносин.

3. Дисертантом у підрозділі 2.1 доволі вдало та змістовно проаналізовано правові засади контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України. Разом із тим, на нашу думку, недостатньо уваги приділено міжнародно-правовим актом, на рівні яких такі засади сформовано. До того ж, протягом всієї роботи дисертант наголошує на важливості даного рівня правової регламентації вказаних суспільних відносин.

4. В якості окремого недоліку вважаємо за необхідне зазначити й те, що в роботі міститься значна кількість позицій стосовно суто теоретичних питань, наприклад визначення понять «діяльність», «право», «принцип», «засада», «суб'єкт», «форма», «метод» тощо. Деякі висновки до підрозділів не стосуються предмету дисертаційного дослідження, та не несуть значного смислового навантаження.

5. У підрозділі 3.2 дисертант вдало зауважує про поспішні кроки з ліквідації Державної пенітенціарної служби, що негативно вплинуло як на діяльність Державної кримінально-виконавчої служби України в цілому, так і на здійснення контролю за нею компетентними суб'єктами. Однак, на нашу думку, здобувачу було необхідно зосередити більшу увагу на напрямках вдосконалення діяльності Міністерства юстиції України в сферах, що перейшли до нього внаслідок ліквідації вказаного відомства. Такі напрямки в подальшому необхідно було проаналізувати як об'єкти контролю.

Висловлені зауваження носять характер побажань та не можуть суттєво вплинути на загальну високу наукову цінність рецензованої роботи та позитивну оцінку проведеного автором дослідження.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані у: науково-дослідній роботі;

правотворчості; навчальному процесі та правозастосовчій діяльності. Використання під час роботи над дисертацією широкої нормативної, науково-теоретичної бази, законодавства України, зарубіжного та вітчизняного досвіду, статистичних даних, підтверджує висновок про достатню обґрунтованість та достовірність отриманих результатів.

Повнота висвітлення результатів дослідження.

В цілому, дисертація є завершеною науково-дослідною роботою, про що свідчить детальне вивчення адміністративно-правових засад контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби України в сучасних умовах, у якій надано абсолютно конкретні висновки та пропозиції щодо удосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації контролю за діяльністю вказаної інституції, що є цінним як для наукових пошуків, так і для практичного застосування. Основні результати дисертації досить повно викладені в 6 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, 3 тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених МОН України вимог.

Загальний висновок.

Наведене дозволяє зробити висновок, що дисертаційне дослідження «Адміністративно-правові засади контролю за діяльністю Державної кримінально-виконавчої служби в сучасних умовах» виконане на належному науково-теоретичному рівні, є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретну наукову проблему, що має суттєве значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам

Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, а її автор – Усачов Євген Ігорович заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент

Доцент кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент

В.Б. Пчелін